

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi B. A.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
I ACa 194/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 20 marca 2024 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Skargą z 16 października 2023 r. na naruszenie prawa strony
do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki B.A. (dalej także: powód,
skarżący), zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o zapłatę zawisłej przed Sądem Apelacyjnym
w Krakowie I Wydział Cywilny pod sygn. akt I ACa 194/23 nastąpiła przewlekłość
postępowania, a to wobec braku wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej
pomimo wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 19 stycznia
2023 r.;

2. przyznanie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego B. A. sumy pieniężnej w kwocie 3 000 zł;

3. zwrot na rzecz skarżącego B. A. kwoty 200 zł opłaty sądowej od skargi.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że apelacja strony pozwanej wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 19 stycznia 2023 r. Braki formalne apelacji pozwana usunęła pismem, które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w dniu 19 czerwca 2023 r. Pismem z dnia 25 lipca 2023 r. skarżący B. A. skierował do Sądu Apelacyjnego zapytanie, kiedy zostanie wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej. Pismem z dnia 8 sierpnia 2023 r. Sąd Apelacyjny udzielił odpowiedzi, że czas oczekiwania na termin posiedzenia niejawnego lub rozprawy w przypadku prawidłowo wniesionej apelacji aktualnie - wobec ilości wpływających spraw - wynosi około 1,5 roku od daty wpływu do Wydziału. Zdaniem skarżącego, powyższe wskazuje na zaistnienie przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie. W pierwszej kolejności należy wskazać, że od uzupełnienia braków apelacji upłynęły 4 miesiące, co już trzeba uznać za przewlekłość postępowania. Z odpowiedzi Sądu Apelacyjnego wynika zaś, że na wyznaczenie terminu rozprawy należy czekać jeszcze ponad rok.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 19 stycznia 2023 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie przedstawił Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie akta o sygn. I C 1200/21 na skutek apelacji pozwanej M. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 26 października 2022 r.

W dniu 24 stycznia 2023 r. do rozpoznania sprawy został wylosowany SSA X.Y.. Dnia 25 stycznia 2023 r. akta zostały przekazane asystentowi sędziego celem sprawdzenia braków formalnych apelacji. W dniu 24 kwietnia 2023 r. asystent sędziego w Sądzie Apelacyjnym wydał zarządzenia w przedmiocie poinformowania pełnomocników powoda i pozwanej o osobie referenta wraz z odpowiedniej treści pouczeniem dla pełnomocnika pozwanej oraz w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych apelacji pozwanej poprzez wezwanie pełnomocnika pozwanej o:

- przedłożenie odpisu apelacji wraz z załącznikami,

- wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia,
- wskazanie, czy wnosi o zmianę, czy o uchylenie wyroku z zaznaczeniem zakresu zmiany lub uchylenia,

zakreślając tygodniowy termin pod rygorem odrzucenia apelacji. Zarządzenie powyższe zostało wykonane w dniu 11 maja 2023 r.

W dniu 12 czerwca 2023 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Krakowie pismo pełnomocnika pozwanej w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych apelacji (k. 152). Dnia 19 czerwca 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynął odpis apelacji pozwanej, dosłany w innym piśmie niż pozostałe braki formalne apelacji (k. 167). W dniu 25 lipca 2023 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Krakowie pismo powoda o podanie informacji, co do przebiegu postępowania.

Zarządzeniem Przewodniczącej I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 sierpnia 2023 r. skierowano do pełnomocnika powoda odpowiedź na pismo powoda z dnia 25 lipca 2023 r., wskazując, że sprawy kierowane są na termin rozpoznania zgodnie z kolejnością wpływu do wydziału, a braki formalne apelacji strony pozwanej są aktualnie w rozpatrywanej sprawie uzupełniane. Podkreślono w odpowiedzi również, że czas oczekiwania na termin posiedzenia niejawnego lub rozprawy w przypadku prawidłowej wniesionej apelacji aktualnie wobec ilości wpływających spraw wynosi ok. 1,5 roku od daty wpływu do wydziału. Powyższe zarządzenie zostało wykonane w dniu 8 sierpnia 2023 r. Akta sprawy, na podstawie zarządzenia Przewodniczącej Wydziału, zostały przekazane asystentowi sędziego referenta w celu podjęcia dalszych czynności.

W dniu 11 października 2023 r. sędzia referent SSA X.Y. wydał zarządzenie w przedmiocie wezwania pełnomocnika pozwanej do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez uiszczenie opłaty od apelacji w kwocie 4063 zł w terminie 1 miesiąca pod rygorem odrzucenia apelacji. Jak wyjaśnił Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, określenie takiego terminu jest uzasadnione tym, że pozwana i jej pełnomocnik (mąż) mieszkają w Wielkiej Brytanii i tam też doręczana jest korespondencja. Termin do uiszczenia opłaty jeszcze nie upłynął. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał ponadto, że przyczyną długiego oczekiwania na rozstrzygnięcie spraw jest sytuacja kadrowa

Wydziału Cywilnego oraz ilość spraw oczekujących, która wynika m.in. ze znacznie zwiększonego ich wpływu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługuje na oddalenie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, skargę o stwierdzenie,

że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo twierdzić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7 8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7 8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie którego nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 19 stycznia 2023 r. W dniu 24 stycznia 2023 r. sprawie nadano sygnaturę oraz dokonano losowania sędziego referenta. W dniu 24 kwietnia 2023 r. asystent sędziego w Sądzie Apelacyjnym wydał zarządzenia w przedmiocie poinformowania pełnomocników powoda i pozwanej o osobie referenta wraz z odpowiedniej treści pouczeniem dla pełnomocnika pozwanej oraz w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych apelacji pozwanej, określając tygodniowy termin pod rygorem odrzucenia apelacji.

W dniu 9 maja 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie B. A. wniósł osobiście pismo z zapytaniem o stan sprawy. Dnia 12 czerwca 2023 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Krakowie pismo pełnomocnika pozwanej w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych apelacji. W dniu 19 czerwca 2023 r. do Sądu

Apelacyjnego w Krakowie wpłynął odpis apelacji pozwanej, dosłany w innym piśmie niż pozostałe braki formalne apelacji. W dniu 25 lipca 2023 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Krakowie kolejne pismo powoda o podanie informacji, co do przebiegu postępowania.

Zarządzeniem z dnia 7 sierpnia 2023 r. skierowano do pełnomocnika powoda odpowiedź na pismo powoda z dnia 25 lipca 2023 r., informujące, że sprawy kierowane są na termin rozpoznania zgodnie z kolejnością wpływu do tut. Wydziału oraz że aktualnie uzupełniane są braki formalne apelacji strony pozwanej. Wskazano również, że czas oczekiwania na termin posiedzenia niejawnego lub rozprawy w przypadku prawidłowo wniesionej apelacji aktualnie wobec ilości wpływających spraw wynosi ok. 1,5 roku od daty wpływu do Wydziału.

W dniu 11 października 2023 r. wydano zarządzenie w przedmiocie wezwania pełnomocnika pozwanej do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez uiszczenie opłaty od apelacji w kwocie 4063 zł w terminie 1 miesiąca pod rygorem odrzucenia apelacji.

Dla oceny, czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wymagają również rozważenia wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – w tym również podejmowane w jego trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie podejmował stosowne czynności, które zmierzały do rozpoznania sprawy. Żadnego z powyższych działań Sądu Apelacyjnego w Krakowie nie można uznać za przejaw wadliwej czynności, której rezultatem jest zwłoka w rozpoznaniu sprawy.

Pomiędzy wpływem apelacji do Sądu Apelacyjnego (19 stycznia 2023 r.) a wpływem skargi na przewlekłość postępowania do Sądu Apelacyjnego (16 października 2023 r.) nie upłynął termin 12 miesięcy. Ponadto braki formalne apelacji pozwanej nie zostały jeszcze uzupełnione.

Dlatego też upływ czasu w sprawie trudno uznać za beczynność Sądu Apelacyjnego w Krakowie, naruszającą prawo skarżącego do uzyskania rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki. Całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7 8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7 8, poz. 120).

Z tego względu, Sąd Najwyższy nie mógłby uwzględnić tego rodzaju okoliczności, powołanych przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, jako usprawiedliwiających w sposób generalny potencjalną przewlekłość postępowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ał]